

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

תרומה

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק א

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ושלוש לבריאה
מאה ועשרים שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח

שנת הקהל

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' ישראל ברוך ע"ה

בן - יבלחט"א - הרה"ח הרה"ת ר' שלום דובער שליט"א

בוטמן

נפטר בדמי ימיו, בן נ"ה שנה,

ש"ק פ' ויקרא, וא"ו אדר שני ה'תשע"ד

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י ידידיו

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

הי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved One
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעייני חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ישראל כשלימות של כלל, ופירושו של דבר שהקלקול היה כללי – היה צריך, לכן, גם התיקון, הכפרה, לבוא באמצעות ענין כללי, בנתינה שהוטלה במדה שוה על כל ישראל, משום שהיה זה ענין של כלל ישראל.

ג. להבהרת הדברים:

ידוע שחטא העגל הוא מסוג חטא עין הדעת. "בחטא עין הדעת ירדה זוהמא לעולם, ובשעת מתן תורה פסקה זוהמתן, ועל ידי חטא העגל חזרה"³.

מובן, איפוא, שאפשר להבין ביתר בהירות את ענין חטא העגל ע"י התעמקות במהותו של חטא עין הדעת ובתוכן מתן תורה.

בהתחלת הבריאה היה "עולם על מילואו נברא"⁴ ו"עיקר שכינה בתחוננים היתה"⁵. ע"י חטא עין הדעת ירדה זוהמא לעולם, ומשום כך לא היה העולם כלי לאלקות בהתגלות. ידוע, הרי, שלמרות ש"קיימו האבות כל התורה עד שלא ניתנה" – לא היה הדבר קשור בחומר הגשמי של העולם באופן פנימי, שכן רוחניות וגשמיות היו רחוקות זה מזה, והרוחניות לא היתה מסוגלת להתבטא ולהיקלט בגשמיות באופן פנימי-יסודי⁶.

יתרוננו של מתן תורה היה שסרה הזוהמה, נוצרה הזדככות בעולם, ולפיכך ניתנות תורה ומצוות לבוא בדברים גשמיים באופן פנימי, כך שאפשר לעשות מגשמיות – כלי לאלקות. – חטא העגל עורר שוב את זוהמת חטא עין הדעת בכללות העולם.

יתרוננו של מתן תורה נשאר קיים ודאי גם לאחר חטא העגל⁷, שהרי גם עתה קיים שוני בין יהודי לבין, להבדיל, לא-יהודי. בישראל

א. בהתחלת פרשת השבוע מופיע שלוש פעמים המושג "תרומה": א) ויקחו לי תרומה. ב) אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. ג) וזאת התרומה אשר תקחו מאתם – זהב וכסף ונחושת. הגמרא¹ אומרת ביחס לזה ששלוש תרומות הן: "תרומת בקע לגולגולת שנעשו מהם האדנים, תרומת המזבח, בקע לגולגולת, לקופות לקנות מהם קרבנות ציבור, תרומת המשכן, נדבת כל אחד ואחד".

אך קיים הבדל בין התרומות: התרומות שנוצלו לקרבנות ולאדנים היו בקע לגולגולת, מחצית השקל לכל אחד במדה שוה, ואילו התרומה למשכן וכליו לא היתה בסכום קבוע, כי אם כפי רצונו של כל אחד.

יש, איפוא, להבין: מדוע שונות תרומת הקרבנות ותרומת האדנים מן התרומה לשאר צרכי המשכן?

ב. העובדה שתרומת המזבח היא בקע לגולגולת, מכל אחד במדה שוה, מובנת בכך שתרומת המזבח נועדה "לכפר על נפשותיכם" (בהתאם לפירוש רש"י על פסוק זה שהוא מוסב על תרומת המזבח, "לקנות מהם קרבנות ציבור", "שהקרבנות לכפרה הם באים", כלומר, לכפרה על חטא העגל, כאמור בירושלמי ובמדרש.

חטא העגל היה חטא כללי, שפגם לא רק באלה שנטלו בו חלק, כי אם גם בשבט לוי שלא השתתף בחטא, ואפילו משה רבנו שאף לא היה בשעת המעשה באותן ד' אמות, שלא היה אף בכלל "מי שיש בידו למחות כו" (ומצד כחותיו הי' יכול למנוע זאת) – פגע בו, בכל זאת, החטא, ככתוב "לך רד", ופירושו רז"ל²: "רד מגדולתך".

מאחר שחטא העגל היה דבר בו נכשל כלל

3 שבת קמו, א. זח"א נב, ב.

4 ראה בראשית רבה יב, ו.

5 ב"ר יט, ז.

6 ראה בכ"ז לקו"ש [המתורגם] ח"א ע' 35.

7 ראה ניצוצי אורות לזח"ג יד, ב.

1 שקלים רפ"א.

2 ברכות לב, א.

לבנות את בית המקדש.

ובנוגע אלינו הכוונה – לבנות את בית המקדש השלישי, בפשטות ממש, כפס"ד הרמב"ם⁵ שהוא יבנה ע"י משיח צדקנו, "ובנה מקדש במקומו"⁶, וע"פ דברי הרמב"ם⁷ "הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם, אנשים ונשים כמקדש המדבר", מובן שכך הוא גם בנוגע לבית השלישי, שכאו"א מישראל ישתתף בזה ע"י נדבותיו, אנשים ונשים, ויש לומר – גם טפ (כפי שהי' בנדבת המשכן).

לקוטי

תרומה

שיחות

נשאר קיימות תורה ומצוות בגשמיות גם עתה, כשמטרתן לחבר ולאחד את הגשמיות עם האלקות. אלא שבכל זאת, חזרה, במדה מסוימת, הוזהמא, ולא רק לגבי אנשים פרטיים ועניינים פרטיים, כי אם גם בכללות העולם.

התיקון לחטא העגל – הוא במחצית השקל, שלגביה נאמר: "זה יתנו", "זה" מלשון התגלות, כמאמר רו"ל: "כל אחד ואחד מראה באצבעו, ואומר: זה אֵלֵי⁸", כלומר: ע"י מחצית השקל ועבודת הקרבנות – ובזמננו הרי זה ע"י עבודת התפלה ש"במקום קרבנות תיקנום" – מסירים את הוזהמא ו"ממשיכים" שוב גילוי אלקות בעולם.

מכאן מובן שגם חטא העגל וגם תיקונו הם עניינים כלליים.

ד. כך יובנו כמה הלכות שהיו במחצית השקל:

א) הכסף שנתן כל אחד נעשה למזון ציבור. כל אחד נתן מכספו הוא, אבל הנתנה היתה כך שהמזון יחדל להיות מזון יחיד, וגם לא שותפות של כמה יחידים, כי אם כסף צבור.

ב) בכסף מחצית השקל נקנו אך ורק קרבנות צבור.

הרמב"ם מסביר בהקדמתו לפירוש המשניות (סדר קדשים) שישנם ארבעה מיני קרבנות: א) קרבנות צבור. ב) קרבן יחיד. ג) קרבן ציבור הדומה לקרבן יחיד. ד) קרבן יחיד הדומה לקרבן ציבור.

"קרבן ציבור" – הקרבנות שיש להם זמן קבוע והצבור מקריב אותן, כגון תמידים ומוספים. "קרבן יחיד" – הקרבנות שאין להם זמן קבוע ואדם מקריב אותן כיוחיד. "קרבן ציבור דומה לקרבן יחיד" – הקרבנות שהצבור מקריב אותם אבל אין להם זמן קבוע, כגון: פר העלם דבר. "קרבן יחיד דומה לקרבן ציבור" – הקרבנות שמקריב אותם יחיד, אבל יש להם זמן קבוע, כגון קרבן פסח.

"קרבן יחיד", גם "קרבן יחיד הדומה לקרבן ציבור", לא נקנה בכסף מחצית השקל. אשר ל"קרבן ציבור הדומה לקרבן יחיד" יש מחלוקת בדבר⁹, וההלכה היא שגם זה לא נלקח ממחצית השקל. אך ורק קרבן צבור ממש נלקח ממחצית השקל.

הטעם הפנימי לשתי הלכות אלו הוא: כיון שמחצית השקל היה ענין כללי, כאמור, היה צריך להיות ממון ציבור ולבוא לצורך קרבנות צבור ממש.

ה. האמור מהוה הסבר לכך שתרומת המזבח ניתנה ע"י כל אחד במדה שוה, אבל ביחס לתרומת האדנים עדיין לא מובן: מדוע היה דרוש לשם כך דוקא בקע לגולגולת?

יתר על כן לא מובן: האדנים מהוים, הרי, חלק מן המשכן, ונמצא, איפוא, ששתי התרומות (תרומת האדנים ותרומת המשכן) באות לשם המשכן וכליו (ובפרט זה הן שונות מתרומת המזבח) – מדוע, אם כן, מתחלקות הן עצמן לשתי תרומות נפרדות, השונות גם בהלכותיהן: תרומת המשכן היא "איש כפי אשר ידבנו לבו", ותרומת האדנים – "בקע לגולגולת"?

ו. הירושלמי מפרט את כל אחת משלוש הפעמים בהן מופיע המושג "תרומה" בפסוק – לאיזו תרומה היא רומזת: "ויקחו לי תרומה" – לתרומת האדנים, "תקחו את תרומתי" – לתרומת המזבח, "וזאת התרומה אשר תקחו מאתם גו'" – לתרומת המשכן.

וכך נלמדים הדברים: לגבי "וזאת התרומה אשר תקחו מאתם" – נאמר: "זהב וכסף ונחושת וגו'", שלשה-עשר או חמשה-עשר הדברים המיועדים לנדבת המשכן. לגבי הפסוק "תקחו את תרומתי" – נאמר: "אשר ידבנו לבו", לפיכך מוסב הוא לקרבנות, בהם חשובה מחשבה שבלב (וכן בתפילות "שכנגד תמידין תקנום" – הרי התפילה היא – עבודה שבלב¹⁰, עיקר התפילה היא מחשבה).

9) מנחות נב, א.
10) תענית ב, א.

8) שמ"ר כג, טו.

בפשטות ממש, כפס"ד הרמב"ם⁵ אַז דאָס וועט אויפגעבויט ווערן דורך משיח צדקנו, "ובנה מקדש במקומו"⁶, וע"פ דברי הרמב"ם⁷, "הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם, אנשים ונשים כמקדש המדבר", איז מובן אַז אַזוי איז דאָס אויך בנוגע צום בית שלישי, אז יעדער איד וועט זיך אין דעם משתתף זיין ע"י נדבותיו, אנשים נשים, ויש לומר – אויך טף (ווי ס'איז געווען בנדבת המשכן).

(משיחות לילות ד', ה', ו' ושבת קודש פ' תרומה תשנ"ב)

(5) הל' מלכים רפי"א ובסופו. וראה לקו"ש ח"ח ע' 418 ואילך. וש"נ.

(6) ל' הרמב"ם שם ספי"א.

(7) הל' ביהב"ח פ"א הי"ב.

בדורנו זה – הדור האחרון לגלות והדור הראשון לגאולה – לאחר שסיימו הכל, וצריכה להיות רק קבלת פני משיח צדקנו בפועל – ודאי שהקב"ה מברך כאו"א מישראל בעשירות בזהב בגשמיות וברוחניות, עד לאופן (כפי שהי' ב,ימי צאתך מארץ מצרים" כך גם עתה "אראנו נפלאות"!) – ש"אין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו **תשעים** חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים"² . . .

כדי . . . לנצל את העשירות ("זהב כסף ונחושת וגו") כדי לעשות מביתו הפרטי משכן ומקדש לה' (ושכנתי בתוכם בתוך כל א' וא'), כולל – גם ע"י נתינה לצדקה לבנות בית הכנסת ובית המדרש כפשוטו, "מקדש מעט"³.

ועוד והוא העיקר – בענין שהזמן גרמא – בניית בית המקדש השלישי בפשטות ממש:

לאחרי כל הפירושים בפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", כולל הפירוש "בתוך כל א' וא'" – הרי אין מקרא יוצא מידי פשוטו⁴, לכל לראש הפירוש בזה בנוגע להלכה למעשה – שעל בני מוטל החיוב

ה"אדנים" – עומדים בדרגה נחותה מן ה"עבודות" הפרטיות, כי תוכם: שפלות, התבטלות של קבלת עול. עם זאת דוקא הם יסודו של כל המשכן, כאמור: "ונפשי כעפר לכל תהיה" – ועל ידי כך: "פתח לבי בתורתך, ובמצותיך תרדוף נפשי".

ט. זה גם הטעם לכך שתרומת האדנים היתה רק בשנה הראשונה, ואילו התרומות האחרות היו גם בשנים הבאות.

ענינו של הדבר: שפלות והתבטלות הם יסוד וראשית ה"עבודה". הם דרושים בראש ובראשונה, ולאחר מכן – כשהיסוד קיים – יש לעסוק בדרגות הפרטיות שבעבודה.

לפיכך, ראשית עבודת היום היא – "מודה אני" ו"הודו להוי", שכן הודאה, התבטלות, היא התחלת יסוד העבודה, ולאחריה באות הדרגות הפרטיות: פסוקי דזמרה, ברכות קריאת-שמע, קריאת-שמע וכו'.

י. עתה, לאור האמור, יובנו שני ההבדלים בין האדנים לבין שאר חלקי המשכן: לגבי ה"עבודות" הפנימיות – "קרשים" ו"יריעות" – קיימים הבדלים בין איש לרעהו, שכן כל אחד צריך לעבוד את הקב"ה בכוחותיו וחושיו שלו, אבל בהתבטלות של קבלת-עול שוים הכל.

במה לוקחים את עצמותו ית', "לי"? – דוקא ע"י התבטלות. לא באש הוי', לא ברעש הוי', ולא ברוח הוי' כי אם בקול דממה דקה – "תמן קא אתי מלכא" (=לשם בא המלך). [כפי שמוסברים ארבעה פרטים אלו שבעבודת האדם ב"המשך תער"ב].

יא. אך, אמנם יסוד העבודה הוא קבלת-עול והתבטלות, אבל, כאמור, אין הן אלא היסוד. שלמות העבודה היא – לתת להקב"ה גם את הכחות הפנימיים, השכל והרגש. ובהם אי אפשר לצאת ידי חובה ב"מחצית השקל", כי אם כפי ההלכה בקרבנות: "עשיר שהביא

נותר, איפוא, הפסוק "ויקחו לי תרומה", המוסב על האדנים.

לפי זה מופיעה המלה "לי" – רק בתרומת האדנים.

לאמתו של דבר מוסב "ויקחו לי" לכל שלש התרומות, ועמוק מזה: לכלל התורה והמצוות, כפי שנאמר ב"תניא" בשם הוזהר¹¹: ע"י תורה ומצוות בא "ויקחו לי" – "אותי אתם לוקחים". עם זאת מופיעה המלה "לי" במפורש רק לגבי אדנים.

נראה, איפוא, מכאן הבדל נוסף בין האדנים לבין שאר חלקי המשכן (והקרבנות), שדוקא באדנים בא ה"לי" בגלוי, "וכל מקום שנאמר "לי" – אינו זו לעולם"¹².

ז. השוני בין האדנים לבין שאר חלקי המשכן, בשני ההבדלים המנויים, יובן לאחר הסברת תוכן האדנים מבחינת נפש האדם.

בפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" מדייקים רז"ל¹³: "בתוכו – לא נאמר, אלא: בתוכם, בתוך כל אחד ואחד מישראל". ומובן שגם במשכן והמקדש הרוחני שבכל ישראל, ישנם כל חלקי המשכן, וגם החלק של אדנים.

ח. האדנים היוו החלק הנחות ביותר שבמשכן, אך למרות זאת היו הם היסוד של כל המשכן, גם של הקרשים והיריעות, אף שהיו אלה נעלים מן האדנים.

מבחינת "עבודת" האדם – משמעותם של האדנים היא: שפלות והתבטלות.

"הקרשים" בנפש האדם הם – הכחות הפנימיים, שכל ו"מדות", ולפיכך הם עשר אמות, כנגד עשר כחות הנפש¹⁴, ה"יריעות" – הכחות ה"מקיפים".

(11) תניא פמ"ז. זח"ב קמ, ב.

(12) ויק"ר פ"ב, ב. ראה גם לקו"ת במדבר ט, ג.

(13) ראה ראשית חכמה שער הזהבה פ"ו (קרוי לתחלתו) ובשלה שער האותיות אות ל, מסכת תענית רד"ה מענין העבודה. פ' תרומה חלק תני"א – שכה, ב. שכו, ב.

(14) ראה תיקוני זחר תיקון יט (סא, א).

הוספה

בשורת הגאולה

פז.

בדורנו זה – דער דור האחרון אין גלות און דור הראשון פון גאולה – לאחרי וואָס מ'האַט שוין אַלץ פאַרענדיקט, און עס דאַרף נאָר זיין קבלת פני משיח צדקנו בפועל – איז זיכער אַז דער אויבערשטער בענטשט יעדער איד מיט עשירות בזהב בגשמיות וברוחניות, ביז באופן (ווי ס'איז געווען „כימי צאתך מארץ מצרים“ אזוי איז אויך איצטער „אראנו נפלאות“) – אַז „אין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים“² . . .

ככדי . . . צו אויסנוצן די עשירות („זהב וכסף ונחושת וגו'“) אויף מאַכן פון דער אייגענער שטוב אַ משכן ומקדש לה' (ושכנתי בתוכם בתוך כל א' וא'), כולל – אויך דורך געבן צדקה אויף אויפבויען אַ בית הכנסת ובית המדרש כפשוטו, „מקדש מעט“³.

ועוד והוא העיקר – בענין שהזמן גרמא – אויפבויען דעם בית המקדש השלישי בפשטות ממש:

לאחרי כל הפירושים אין דעם פסוק „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“, כולל דעם פירוש „בתוך כל א' וא'“ – איז דאָך אין מקרא יוצא מידי פשוטו⁴, לכל לראש איז דער פירוש בזה בנוגע להלכה למעשה – אַז אידן האָבן דעם חיוב צו אויפבויען דעם בית המקדש.

ובנוגע אלינו מיינט עס – צו אויפבויען דעם בית המקדש השלישי,

(1) מיכה ז, טו.

(2) בכורות ה, ב. וכ"ה בתנחומא בשלח כה. הובא בפרש"י בא יג, יג (וראה לקו"ש חט"ו ע')

(3) הערה 20*.

(4) יחזקאל יא, טו. מגילה כט, א.

(5) שבת סג, א. וש"נ.

לקוטי

תרומה

שיחות

מנחת עני – לא יצא¹⁵. כל אחד נדרש לתת את כל שכלו וכ"ל "מדותיו" להקב"ה.

לאיך גיסא נאמר שם: "עני שהביא מנחת עשיר – יצא", והמפרשים מסבירים שלא זו בלבד שיצא ידי חובה בדיעבד, אלא אף לכתחלה, ויתרה מזו: תבוא עליו ברכה.

תוכן הדבר מבחינה רוחנית היא: גם עני בדעת, מי שחסר לו בלמוד הנגלה דתורה, ואפילו בקיום המצוות בהידור, גם זה נדרש ללמוד פנימיות התורה, "מנחת עשיר", ומוזה עצמו "תבוא עליו ברכה", לקיים "עשר (עשה) עצמך עשיר) – בשביל לתעשר", ואין עשיר אלא בדעת, כך שיהיה עשיר מבחינה רוחנית, בחושיו וביכלתו, והדבר יתבטא גם בעשירות לפי פשוטה, בגשמיות, בבני, חיי ומוזני רויחי. (משיחות שבת פרשת משפטים, תשט"ו, תשח"י)

יב. בפסוק "ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים" מסביר כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁶, "ש"שטים" בא מלשון הטיה.

ישנה דרך אמצעית, זו דרך השכל וההשגה, והנטיה מדרך אמצעית זו נקראת: "שטים", שטות.

ובכך שני אופנים: א) הטיה אל למטה מהשכל, "שטות דלעומת-זה", וכמאמר רז"ל: אין אדם עובר עבירה, אלא אם כן נכנס בו רוח שטות¹⁷. ב) הטיה אל למעלה מהשכל, "שטות דקדושה", כדוגמת מאמר רז"ל: "אהני ליה שטותיה לסבא"¹⁸ (=הועילה לו "שטותו" לזקן).

עבודת המשכן והמקדש היא להפוך את ה"שטות דלעומת-זה" ולעשותה ל"שטות דקדושה", כמוסבר שם בהרחבה.

יג. אי אפשר להסתפק בדרך אמצעית, כי הכרחית גם שטות דקדושה דוקא, למעלה מטעם ודעת.

(15) נגעים בסופה.

(16) באתי לגני תש"י, ס"ג ואילך.

(17) סוטה ג, א.

(18) כתובות יז, א.

לולא היתה בעולם מציאות של "שטות דלעומת-זה" – היתה מספיקה גם הדרך האמצעית, אך לאחר שע"י חטא עץ הדעת נוצרה זוהמא בכלל העולם, "שטות דלעומת-זה", אפשר לעמוד מולה – אך ורק ב"שטות דקדושה".

כפי שזה בכלל העולם – כך הדבר בכל אחד: אם "חטא, פגם ועבר את הדרך", או אף עשה רק אחד מן השלשה, אי אפשר לו לצעוד בדרך האמצעית, כי אם עליו ללכת למעלה מן הדרך האמצעית, ובהתאם למוסבר ב"אגרת התשובה"¹⁹ שבמקום הקשר עליו להיות כפול ומכופל.

כך אומר גם הרמב"ם²⁰, שבדרך כלל יש ללכת בדרך המיצוע, אבל כשמישהו נוטה יותר מדי לכיוון מסוים עליו לתקנו ע"י הליכה בקצה הנגדי.

יד. לפי האמור יובן הדבר שהגמרא מציינת את המעלה העליונה ביותר במושג "ופרצת": "לא כאברהם כו' ולא כיצחק כו', אלא כיעקב שכתוב בו: ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"²¹.

לכאורה בלתי מובן: מה היתרון העצום של "ופרצת", עד שהוא גדול מכל היתרונות המנויים שם בגמרא?

הדבר יובן לאחר הסכרת פרט נוסף בענין "ופרצת":

המושג "ופרצת" אינו מבטא התפשטות והרחבה בלבד, כי אם – סילוק מחיצות. בשדה אין מקום ל"פריצה", אך כשיש בנין וחומה ומסלקים חלק ממנו – נקרא הדבר "פריצה": "ופרצת".

הבנין והגדר – שלגביו אומרים שדרוש בו "ופרצת" – ודאי הוא בנין של קדושה, שכן אם זה "בנין דלעומת-זה" – אינו, לאמתו של דבר, בנין, כי אם ענין של חורבן ופריצה, (דוגמת

(19) פ"ט.

(20) פ"ד משמונה פרקים.

(21) שבת קיה, ב.

מאמר רו"ל²²: לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים, ופריצת בנין כזה אינו, לאמתו של דבר, "ופרצת", כי אם, אדרבה, בנין. כאשר תורת אמת קוראת לדבר בשם "ופרצת" יש לומר שזו, אכן, פירצה באמת.

בלתי מובן, איפוא, לכאורה: מה התכלית ומה הטוב בפריצת בנין, כזה שהתורה קוראת לו בשם בנין?

ברם, לפי האמור יובן הדבר: העבודה היא – שטות דקדושה, למעלה מן הדרך האמצעית. למרות שהדרך האמצעית היא דרך ישרה על-פי התורה, יש צורך ב"ופרצת", יציאה מכל ההגבלות, גם מהגבלות וגדרים של קדושה שהם בנין.

וענין זה של שטות דקדושה, שלמעלה מטעם ודעת, נעלה מן ההגבלות, ואפילו מהגבלות של קדושה, זו נחלת יעקב, בחזיר שבאבות, היא המעלה, למעלה מנחלת אברהם ומנחלת יצחק.

טו. ההוראה מן האמור לפועל היא:

תלמידי הישיבות, וכלל יושבי האהל, אינם צריכים להסתפק בזמניהם הקבועים ללימוד תורה. אפילו זמניהם הקבועים של המהדרין ושל המהדרין מן המהדרין אינם מספיקים, כי אם דרוש "ופרצת", "אהני ליה שטותיה לסבא", למעלה מטעם ודעת, למעלה מכל הזמנים הקבועים.

בעלי עסק שעיקר עבודתם הוא בקיום המצוות, ובמיוחד מצות הצדקה השקולה כנגד כל המצוות – הרי כל הדברים הקבועים של צדקה, ואפילו של צדקה מן המובחר כפי המוסבר בפוסקים ואחרונים, אף שהדבר מהווה בנין מובחר על-פי התורה, אינם מספיקים. יש צורך ב"ופרצת", ללא הגבלות, וכפי המוסבר ב"אגרת התשובה"²³ וב"אגרת הקדש"²⁴ ש"כל אשר לאיש יתן בעד נפשו". אפילו הסוברים

(25) ב"ר ס"פ ס"ג. רש"י בב"ר ס"פ פה.

(26) באתי לגני תש"י ס"ט.

(*) לתוספות הסבר לפרקים ט"טו ניתנת בזה השיחה הבאה.

"פרק אחד", שה"אחד" יפרק אותו (יחדור לתוכו ויקיפו כולו) ואז – "שחירת", נוצר אור ו"פרק אחד" – "ערבית" נוצרת עריבות.

מן התורה יש "להמשיך" זאת גם ב"עבודה" זו תפילה, שגם בה יהיה "ופרצת". ביושבי אהל צריכה להיות התבוננות ארוכה לפני התפלה, בשעת התפלה וגם לאחר התפלה. בבעלי עסק, שהתבוננות בתפילה לידים היא מוגבלת – צריכה גם ההגבלה להיות מוגבלת, שהתפלה לא תהיה מהירה וקצרה כליכך עד שאין מקום לתקוע בה מחט, והרי ע"י "פתחו לי כחודו של מחט" בא "אפתח לכם כפתחו של אולם".

כשם שבגשמיות ישנה, הרי, לעתים, אפשרות ברגע אחד להרויח בהרבה יותר מאשר בשעות רבות בהזדמנות אחרת – כך גם, להבדיל, בתפלה: גם כשאין לו זמן רב – הרי באותו זמן העומד לרשותו עליו לעסוק בעבודת התפלה, והשי"ת יתן לו הצלחה שבזמן קצר זה ישיג תועלת.

התפלה היא, הרי, ענין של "רצוא". יש, איפוא, להמשיך את "ופרצת" גם בקו של גמילות חסדים, כפי שדובר בהרחבה אודות "ותומכיה מאושר", המוסב על "תמכין דאורייתא": נתינת מעשר היא חובה, חומש – משום "תקנת אושא", ואפילו לגבי יותר מחומש מוסבר ב"אגרת התשובה" ו"אגרת הקדש" שיש לתת לשם תיקון הדברים הבלתי רצויים. שם (באגרת הקדש ואגרת התשובה) נידון הדבר מבחינת התיקון על עוונות וכו'. וכל שכן שהדברים אמורים כשוה מבחינת "קו" אחר²⁷.

(27) ראה כתובות ס, ב. זח"ג ט, ב. נמוקי יוסף לב"ק

מסופר²⁸ על הבעש"ט שנתן צדקה יותר מחומש, ונשאל: הרי נאמר "אל יבזבו יותר מחומש"? על כך השיב ש"המבזבו" הוא מלשון ביזה (כבמלחמה וכד'). כלומר: הדברים אמורים רק במי שאינו רוצה לתת ודרושה לו מלחמה עם עצמו, להשיג את הנתינה כביזה, בדרך כפיה, וזה "אל יבזבו יותר מחומש". לעומתו – הנותן בשמחה ובעונג – (במה שונה הצדקה מתענוגות וצרכים אחרים שעליהם הוא מוציא ממון?)!

ואשר לטענתו של אדם – שלא הגיע עדיין לדרגה כזו שהצדקה תהיה אצלו בשמחה ובתענוג – כלפי זה בא "ופרצת". במיוחד, לאחר שהוא בטוח בקיום ההבטחה של "ובחנוני נא בואת" – מוסף לו הדבר שמחה ותענוג. כן צריך להיות "ופרצת" באלו העובדים במוסדות הקדושים, כשם שהתלמידים נדרשים לא להביט בשעון – כך הרמ"ם וכו' אינם צריכים "לבצע את שעות העבודה", כי אם להיות שקועים בדבר ללא חישובים – וכו'.

וע"י התנהגות לפי "ופרצת" בכל הענינים האמורים יתן הקב"ה "ופרצת" לכל אחד גם בעניני הפרטיים, עד * ל"נחלה בלי מצרים".

(משיחת שמחת תורה, תשי"ט)

ט, ב. שו"ע או"ח סי' תרנ"ז ובנ"כ שם. ואכ"מ.
(28) הובא בס' אורח לחיים פרשת תרומה ובס' וציוה הכהן פט"ו.
(* הגם שמדברי הגמרא (שבת ק"ה, ב) מוכח לכאורה אשר נחלה בלי מצרים הוא ענין אחד עם ופרצת, – כבר נתבאר בשיחת י"ג תשרי תשי"ט ראי' בגמרא זו גופא כמ"ש בפנים.)

ליכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד